

IN DE WINTER VEILIG DE WEG OP

TRUCKMAIL is de gratis e-brief met didactisch materiaal voor lessen over mobiliteit, milieu en verkeersveiligheid. U kunt het materiaal van **TRUCKMAIL** inzetten als aanvulling op het educatieve pakket *Vrachtwagenvragen* of afzonderlijk gebruiken. De opdrachten in **TRUCKMAIL** sluiten aan bij de vernieuwde eindtermen. Een volledig overzicht vindt u in de handleiding bij *Vrachtwagenvragen* (pag. 10).

INHOUD

Thema van deze **TRUCKMAIL** is 'IN DE WINTER VEILIG DE WEG OP'. Er zijn twee delen:

DEEL 1 - FIETSEN IN DE HERFST EN DE WINTER

- Onderwerp: tips om veilig te fietsen in herfst en winter
- Twee opdrachten
- Minimumduur: 1 lesuur

DEEL 2 - VRACHTWAGEN IN DE SNEEUW

- Onderwerp: voorzorgsmaatregelen van vrachtwagenchauffeurs bij winterweer
- Eén opdracht
- Minimumduur: ¼ lesuur

LESMATERIAAL

Deze **TRUCKMAIL** bestaat uit:

1. een **leerkrachtenhandleiding**
(inclusief oplossingen bij de opdrachtenfiches)
2. **opdrachtenfiches voor de leerlingen**

TOELICHTINGEN BIJ DE OPDRACHTENFICHES

DEEL 1 – FIETSEN IN DE HERFST EN DE WINTER

DOELSTELLINGEN

- De jongeren leren veiligheidstips voor wanneer ze in de herfst of de winter fietsen.
- De jongeren leren welke fietsuitrusting verplicht is.
- De jongeren leren enkele algemene verkeersregels voor fietsers. Het gaat meer bepaald over regels die minder bekend zijn, maar die ze heel vaak moeten toepassen.
- De jongeren leren dat ze terecht kunnen bij politie en gemeente- of stadsdiensten als ze verkeersvragen hebben.
- De jongeren leren hoe ze politie en gemeente- of stadsdiensten kunnen contacteren.

OPDRACHT 1.1

QUIZ – WEET JIJ HOE HET MOET?

VRAAG 1

- Klassikale aanpak.
- U of een leerling leest de vraag en aansluitend de keuzeopties luidop.
- De leerlingen stemmen ‘bij handopsteking’ voor het juiste antwoord. (Het is mogelijk om het aantal stemmen voor elke optie op het bord te noteren.)
- Enkele stemmers verantwoorden hun keuze.
- U geeft het juiste antwoord met de bijkomende uitleg en de leerlingen noteren de antwoorden op de opdrachtenfiche.

VRAAG 2

- Leid de vraag in en geef eventueel al één maatregel zelf.
- Klassikale aanpak of in kleine groepjes.
- Bij klassikale aanpak: laat leerlingen uitleggen waarom dit nuttig is.
- Bij aanpak in kleine groepjes: laat een groepje één maatregel geven. Vraag aan de andere groepjes of ze het ermee eens zijn en waarom (niet). Laat vervolgens het tweede groepje een maatregel geven enzovoorts.

VRAAG 3

- Klassikale aanpak.
- Laat voor elke vraag de leerlingen met ja of nee antwoorden.
- Enkele leerlingen verantwoorden hun keuze.
- U geeft het juiste antwoord met de bijkomende uitleg en de leerlingen noteren de antwoorden op de opdrachtenfiche.

TIP VOOR EEN WERKVORM

Maak in het klaslokaal een ja- en een nee-zone (bijvoorbeeld links van de lessenaar is de ja-zone; rechts de nee-zone).

De leerlingen beantwoorden de vraag door in de ja- of in de nee-zone te gaan staan.

OPDRACHT 1.2

DE POLITIE OF EEN MEDEWERKER VAN STAD OF GEMEENTE HELPT JE GRAAG!

- Een doe-opdracht die aansluit bij vraag 1. Het antwoord op deze vraag is terug te vinden in het verkeersreglement (www.wegcode.be). Maar het is niet altijd even eenvoudig om de teksten van het verkeersreglement te begrijpen. Een goed alternatief is de vraag te stellen aan de politie of gemeente- of stadsdiensten.
- Klassikale aanpak.
- Ga samen met de leerlingen op zoek naar de contactgegevens van de politie van uw gemeente of stad. (Zoek bij voorkeur de gegevens online op.)
- Bereid met de hele klas voor welke vraag aan de politie moet worden gesteld om het antwoord te krijgen op vraag 1.
- Laat 1 leerling bellen. (Zet de telefoonluidspreker aan. Dan kan de hele klas volgen.)
- Herhaal deze oefening voor de diensten van uw stad of gemeente.
- De kans is groot dat de betreffende stads- of gemeentedienst via e-mail of een contactformulier kan worden gecontacteerd. Probeer dan ook deze mogelijkheden uit.
- Laat de leerlingen tot slot de opdrachtenfiche invullen.

DEEL 2 – VRACHTWAGEN IN DE SNEEUW

DOELSTELLINGEN

- De jongeren leren zich te verplaatsen in de leefwereld van anderen.
- De jongeren leren dat ook vrachtwagenchauffeurs voorzorgsmaatregelen nemen bij winterweer. Hierdoor kan het inzicht groeien dat chauffeurs verantwoordelijkheidszin hebben.

OPDRACHT 2.1

VRACHTWAGENCHAUFFEUR BERT IS ER HELEMAAL KLAAR VOOR!

- Deel 1 sluit aan bij de leefwereld van de leerlingen zelf. Het is na deze opdracht niet moeilijk om zich voor te stellen dat ook andere weggebruikers voorzorgsmaatregelen nemen bij winterweer. Vrachtwagenchauffeurs moeten ervoor zorgen dat zij veilig de weg op kunnen en dat zij andere weggebruikers niet in gevaar brengen. Elke chauffeur weet welke maatregelen daarvoor nodig zijn.
- Klassikale aanpak.
- Overloop met de leerlingen elke maatregel.
- Laat de leerlingen in een klasgesprek op zoek gaan naar de redenen voor elke maatregel.

FICHES MET OPLOSSINGEN

Ken je Bert? Bert is vrachtwagenchauffeur.
Hij is zelfs verkozen tot Vrachtwagenchauffeur van het jaar.

Deze titel heeft Bert gekregen omdat hij in alle opzichten zijn vak kent:

- hij rijdt veilig en zuinig
- hij kent alle technieken om te laden en te lossen
- hij kan de routes uitstippelen om op zijn bestemming te raken
- hij heeft de technische bagage om zijn vrachtwagen te onderhouden en om kleine herstellingen uit te voeren.

Kortom, Bert is net zoals zijn collega-vrachtwagenchauffeurs een échte vakman. En hij deelt graag al zijn kennis met jou. Of het nu regent, stormt of sneeuwt, Bert gaat met jou op stap.

Meer weten over Bert? Check www.vrachtwagenchauffeur.be

DEEL 1 - FIETSEN IN DE HERFST EN DE WINTER

OPDRACHT 1.1

QUIZ - WEET JIJ HOE HET MOET?

"In de herfst en de winter zijn de dagen kort; zelfs overdag is het dikwijls somber. Het regent veel, soms valt er zelfs sneeuw en af en toe ijzelt het. Maar als fietser raak je ook bij deze weersomstandigheden veilig op school. **Zeker als je eerst deze drie vragen beantwoordt.**"

VRAAG 1

Het heeft vannacht gestormd. De wind heeft de laatste bladeren van de bomen gerukt. Er zijn heel wat bladeren op het fietspad terechtgekomen. Bovendien hebben veel mensen het bladerentapijt op hun stoep weggeveegd tot op het fietspad. Het gevolg: het fietspad ligt bezaaid met een dik pak bladeren waar je je soms in vastrijdt. Bovendien is het spekglad. Wat doe je?

- Je rijdt op de stoep. Want daar liggen nauwelijks bladeren.
- Je rijdt toch maar op het fietspad. Je bent extra voorzichtig, want je wilt niet vallen.
- Je fietst op de rijbaan.

Het verkeersreglement (artikel 9) zegt dat je op het fietspad moet rijden als dat berijdbaar is. Is het niet berijdbaar (zoals in dit geval), dan mag je op de rijbaan fietsen. Deze regel geldt dus ook als er bijvoorbeeld auto's op het fietspad geparkeerd staan of als er andere hindernissen zijn. Als fietser mag je in geen geval op de stoep rijden, behalve als je jonger bent dan 9.

VRAAG 2

Het is donker (of het schemert). Hoe raak je veilig op je bestemming?

Zoek minstens 3 maatregelen. Als je diep nadenkt, raak je misschien wel tot 5!

1. Je schakelt je voor- en achterlicht aan.

Bijkomende uitleg

Werken je lichten niet? Fiets dan niet. Ga zo snel mogelijk naar de fietsenmaker om de verlichting te laten herstellen. Tip: zorg ervoor dat je ook altijd losse batterijverlichting bij je hebt. Dan ben je altijd in orde als je vaste verlichting plotseling stuk blijkt.

Meer info in de Wegcode artikel 82.

2. Je zorgt ervoor dat al de reflectoren proper zijn.

Bijkomende uitleg

Vuile reflectoren reflecteren niet. Het is dus belangrijk dat ze proper zijn.

Je fiets moet uitgerust zijn met

- een witte reflector vooraan
- een rode reflector achteraan
- oranje reflectoren op de pedalen
- twee oranje reflectoren tussen de spaken van de twee wielen, of een witte reflecterende strook op de banden.

In bepaalde gevallen zijn deze reflectoren niet verplicht - bijvoorbeeld bij koersfietsen en sommige types mountainbikes. Rijd dus met deze fietsen nooit in het donker. Ga naar de fietsenmaker als er een reflector afgebroken is.

Zorg ervoor dat de reflectoren rechtop staan. Dan is de weerkaatsing het beste.

Meer info in de Wegcode artikel 82.

3. Je draagt een fluohesje en eventueel andere fluorescerende gadgets.

Bijkomende uitleg

Er bestaan ook fluorescerende bandjes voor rond armen en benen. Je kunt ook in de kledingwinkel winterjassen kopen met reflecterende strips.

Koop niet het eerste het beste fluohesje. Er is nogal wat verschil in kwaliteit. Goede hesjes herken je aan het label CE. Ook hesjes met de code EN 1150, EN 13356 of EN 471 zijn van goede kwaliteit.

4. Je maakt zo veel mogelijk oogcontact met automobilisten.

Bijkomende uitleg

Als het regent, zien automobilisten vaak minder door de regendruppels. Hou daar rekening mee. Probeer zo veel mogelijk oogcontact te maken. Dan weet je zeker dat je opgemerkt bent. Ben je er niet zeker van dat de automobilist je gezien heeft als je bijvoorbeeld de weg wilt oversteken? Wacht dan.

5. Je kiest de veiligste route, ook al is dat niet de kortste.

Bijkomende uitleg

Heb je de keuze tussen een kort traject met veel verkeer, of een wat langer traject met weinig verkeer? Kies dan dat tweede traject.

Bron: Fietsersbond via www.fietsersbond.be/fietsverlichting.

VRAAG3

Welke voorzorgsmaatregelen neem je bij sneeuwweer?

JA	NEE	
✓		1 - Je draagt een fietshelm.
	✓	2 - Je zet je zadel een tikkeltje hoger.
	✓	3 - Je laat je fluohesje thuis. Door de witte sneeuw ben je sowieso goed zichtbaar.
	✓	4 - Als je langs geparkeerde auto's rijdt, heb je extra aandacht voor auto's die nog helemaal bedekt liggen met sneeuw.
✓		5 - Je remt zo weinig mogelijk.
	✓	6 - Je neemt zo veel mogelijk straten waar de sneeuw al is platgereden door auto's.
✓		7 - Je zet ook overdag je verlichting op.

1. Als je bij een val op je hoofd terechtkomt, heb je zonder helm 80% kans op een hoofdletsel.
2. Zet je zadel net iets lager. Dan kun je onmiddellijk met je voeten aan de grond en kun je - als je slipt - vermijden dat je valt.
3. Automobilisten hebben bij winterweer alle moeite van de wereld om hun auto onder controle te houden. Ze letten daarom minder op andere weggebruikers. Een fluohesje is nu dus belangrijker dan ooit.
4. Hoewel sommige chauffeurs vertrekken zonder alle ruiten sneeuwvrij te maken (vooral de achterraut wordt vaak vergeten!), zit er meestal nog niemand in een auto die helemaal bedekt is met sneeuw. Voor deze voertuigen hoef je dus niet speciaal op te passen. Auto's die wel al sneeuwvrij gemaakt zijn, kunnen wel elk moment vertrekken. Hou dus vooral deze auto's in de gaten.

5. Door plots of hard te remmen verhoog je het slipgevaar. Rem dus zo weinig mogelijk, als je moet stoppen, verminder je veel beter vaart door voorzichtig te remmen. Of als het kan laat je gewoon 'uitbollen'.
6. Platgereden sneeuw is vaak spekglad. Vermijd dus straten waar de sneeuw is platgereden.
7. Zet je verlichting altijd op, ook overdag. In de herfst en in de winter is het vaak somber. Bovendien spannen automobilisten zich heel hard in om hun auto onder controle te houden en hebben ze minder oog voor andere weggebruikers. Jij moet er dus voor zorgen dat je extra opvalt.

Bron: Fietsersbond via www.fietsersbond.be/educatie/nieuws/sneeuw.

OPDRACHT 1.2

DE POLITIE OF EEN MEDEWERKER VAN STAD OF GEMEENTE HELPT JE GRAAG!

"Wist je het antwoord op vraag 1? Nee? Heeft een klasgenoot of de leerkracht jou geholpen? Fijn! Je had de vraag ook aan mij mogen stellen. Want ik ken het verkeersreglement op mijn duimpje. Nogal wieses als vrachtwagenchauffeur. **Maar wat doe je als ik er niet ben, of er niemand anders is die het verkeersreglement kent? Dan kan de politie je helpen of een medewerker van stad of gemeente.**"

De politie in jouw stad of gemeente

- Het internetadres:
- Het telefoonnummer:
- Deze vraag stel je:

De diensten van jouw stad of gemeente

- Het internetadres:
- De naam van de dienst die jou kan helpen:
- Het telefoonnummer:
- Het e-mailadres:
- Is er een contactformulier?
- Deze vraag stel je:

DEEL 2 – VRACHTWAGEN IN DE SNEEUW

OPDRACHT 2.1

VRACHTWAGENCHAUFFEUR BERT IS ER HELEMAAL KLAAR VOOR!

“Sneeuw of niet: ook ik moet de weg op. Want klanten wachten op hun leveringen, fabrieken hebben grondstoffen nodig en winkels moeten worden bevoorraad. Natuurlijk rij ik bij dit weer nog voorzichtiger dan anders. Ik wil zeker niet slippen en ik doe er alles aan om andere weggebruikers niet in gevaar te brengen. **Voor ik vertrek, neem ik ook nog deze 11 voorzorgsmaatregelen. Weet jij waarom?**”

- 1 Ik maak de ruiten van de cabine helemaal sneeuwvrij, want anders heb ik geen goed zicht op de weg.
- 2 Ik maak de spiegels schoon: er mag geen ijslaagje meer op zitten en ze mogen niet beslagen zijn, want spiegels zijn belangrijk om het verkeer in het oog te houden; ook in een vuile of beslagen spiegel kun je niets zien.
- 3 Ik vertrek pas als de ruiten niet meer bewasemd zijn, want ruiten die wel sneeuwvrij zijn, maar toch nog bewasemd kunnen heel gevaarlijk zijn, omdat ik dan geen goed zicht heb.
- 4 Ik veeg de lichten vooraan en achteraan schoon, want anders zien de andere weggebruikers mijn lichten en dus mijn voertuig niet voldoende.
- 5 Ik rijd bij voorkeur met winterbanden, want zo heb ik meer grip op de weg. Winterbanden hebben diepere inkepingen.
- 6 Ik neem sneeuwkettingen mee, want in bepaalde gebieden in Europa (bv. op bepaalde wegen in Frankrijk) zijn ze verplicht.
- 7 Ik giet wat antivries in het reservoir met de ruitenwisservloeistof, want zonder antivries kan de vloeistof bevroren en kan ik mijn ruiten niet meer schoonmaken.
- 8 Ik zorg ervoor dat er geen sneeuw ligt boven op het zeildoek van de huifwagen, want de sneeuw zal van de laadruimte afglijden als ik begin te rijden; die sneeuw komt dan terecht op andere weggebruikers, zoals fietsers. Dit neemt niet weg dat er toch smeltwater of ijs van de vrachtwagen kan vallen, zeker als chauffeurs een bocht nemen.

- 9 Ik neem warme handschoenen mee, want zonder handschoenen worden mijn handen helemaal koud als ik bijvoorbeeld mijn vrachtwagen sneeuwrij moet maken.
- 10 Ik heb een sneeuw- of ijskrabbertje mee, want met een schoonmaakdoek alleen lukt het niet om aangevroren sneeuw te verwijderen.
- 11 Ik neem schoonmaakmateriaal mee, want ik moet ook onderweg de ruiten van mijn cabine en de lichten proper houden.